

Şampiyon Meleklerin Ardında: Kahramanmaraş Depreminin Kıbrıs'a Yansıyan Acısı

Bengü Berkmen*

*“Evlat kaybı, dünyada en dayanılmaz acıdır.
Bir çocuğun öldüğü bir gün, bir annenin kalbi sonsuza dek ölü.”*

Victor Hugo

Ölümü konuşmak her zaman zor olmuştur. Çünkü ölüm, bir bilinmezlikler diyarıdır. Birinin ölümü, dünyanın tüm renklerinden uzaklaştığı, hayatın anlamsızlaştığı ve zamanın bir süre için durma noktasına geldiği bir dönemdir. 6 Şubat 2023 tarihi de böyle tarihlerden birisidir. Kahramanmaraş depremi, insanlık için sadece bir tarih olmaktan çıkmış, kalplerimize hiç iyileşmeyecek yaralar bırakan bir felaket olarak kazanmıştır. Öyle ki, sabaha karşı başlayan sarsıntı Kuzey Kıbrıs'ta da çok şiddetli hissedilmiş, yaşanan depremin merkezinin kilometrelerce uzakta olduğu öğrenildiğinde büyük kayıpların olduğunun anlaşılması çok uzun sürmemiştir. Bir süre haber kanallarından ve sosyal medya platformlarından sağlıklı bilgi alınamamış, ancak sabahın ilk ışıklarıyla Türkiye'deki bazı şehirlerin yok olduğu anlaşılınca tahribatın boyutu netleşmiştir.

Depremden birkaç saat sonra, çok sayıda kişinin yaşamını yitirmesinin yanı sıra, o tarihlerde Türkiye'deki spor müsabakalarına katılmak için Türkiye'ye giden Gazimağusa Türk Maarif Koleji voleybol takımı öğrenci, öğretmen ve velilerinin de deprem bölgesinde oldukları ve kendilerinden haber alınamaması ile ülkede hayat durma noktasına gelmiş, tüm gözler Adıyaman'a kilitlenmişti. Bu süreçte, bölgeye 6 Şubat akşamında Sivil Savunma Teşkilatı Başkanlığı, Güvenlik Kuvvetleri ve AKUT'a bağlı ekipler, arama-kurtarma çalışmalarına başlamıştır (Kıbrıs Postası, 2023). Arama-kurtarma ekiplerine, KKTC Cumhurbaşkanlığı tarafından oluşturulan kriz masasına bağlı yetkililer, doktorlar, hemşireler, sağlık ekipleri, vinç ve operatör kullanıcıları, Doğu Akdeniz Üniversitesi ve Girne Amerikan Üniversitesi Kurtarma ekipleri ile birlikte meslek örgütlerinden avukatlar, mimar ve mühendisler ile psikologlardan oluşan kapsamlı bir çalışma ekibi deprem bölgesindeki kurtarma faaliyetlerinde görev almışlardır (KKTC Enformasyon Dairesi, 2023). Tüm ülke, çocuklarını enkazdan sağ kurtarabilmek için varını yoğunu ortaya koymuş, enkaz bölgesinden gelecek iyi bir haberi beklemeye koyulmuştu. Kayıpların cansız bedenlerine ulaşıldıkça, ülkedeki endişeli bekleyiş, yerini karanlık bir sessizliğe, yoğun bir acıya ve çaresizliğe bırakmıştı.

Depremden sonraki altıncı günde, müsabaka için orada olan 39 kişilik ekipten sadece 4 kişi hayata tutunabilmişti (Haber Kıbrıs, 2023). Bu haberle hayatlarımız durma noktasına gelmiş, yere göğe sığamaz olmuş, sanki çocukların yaşadıkları Gazimağusa'ya düşen ateş, karanlıkta kalan tüm ülkeden görünür ve yakıcılığı hissedilir hale gelmiştir.

Kıbrıs, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bir adadır. Medeniyetlere ev sahipliği yapmak yanında birçok savaşı da beraberinde getirmiştir. Bunun en yakın örneği ise adanın yaklaşık 70 yıl öncesinden gelen 1963-74 savaş geçmişi ve kayıplarının olmasıdır. Henüz savaşa dair kuşaklararası iletilen travmalar devam ederken, Kahramanmaraş depreminde çocukların kaybedilmesi, tüm ülkenin yarasını dağlamakla kalmamış, yeni yaralar açmıştır. Bu nedenle, Kahramanmaraş depremi, 1963-74 yıllarındaki olaylardan sonra Kıbrıslı Türkler için ikinci en büyük toplu kayıp ve travma olarak nitelendirilebilir (Öze, 2024).

Toplumsal travmalar, toplumun geniş bir kesimini etkileyen, genellikle doğal afetler, savaşlar, göç, büyük çaplı şiddet eylemleri ya da ekonomik krizler gibi olaylar sonucu ortaya çıkan derin travmalardır. Bu travmatik olaylar, toplumun genelinin sosyal, kültürel, psikolojik ve ekonomik anlamda gerilemesine, geçmiş ve geleceğe dair inançlarının sarsılmasına neden olur ve farklı müdahaleleri gerektiren bir durum yaratır. Toplumsal travmalarda, topluluklar içinde benzer psiko-sosyal belirtiler olsa da, travmanın ruh sağlığını ne ölçüde etkileyeceği, kültürel farklılıklar, travmanın kronikleşmesi ve anlamlandırmadaki değişkenliklerle ilişkilidir (Öztürk & Derin, 2023). Söz konusu travmalar, toplumun kendi içinde kutuplaşmasına ve ayrışmasına da neden olabilir. Bununla birlikte, travmanın boyutuna bağlı olarak geleneksel ya da kültürel değerlerde dönüşümler ya da krizler ortaya çıkabilir. En önemlisi de toplumlar yaşadıkları travmayı kolektif hafızalarında tutar ve sonraki nesillere aktarırlar.

Kıbrıs Türk toplumunun halihazırda bir toplumsal travma ve buna bağlı travmatik yas süreci belleği olduğu düşünüldüğünde, bu süreçte halk, toplumsal travmanın olumsuz sayılabilecek etkilerine karşı birlikte hareket etmeyi başarmış ve çok güçlü bir duruş sergilemiştir. Bir yanda kum yığımına dönen enkazdan gençlerin cansız bedenleri çıkarılırken, diğer yanda toplum, yaşanan kayıp ve yas sürecine hazırlanmaya başlamıştır. Okullarda öğretmen ve öğrencilere yönelik yas ve yaşayabilecekleri olumsuz duygularla ilgili eğitimler düzenlenmiş, yaşananlardan ötürü zorlanan bireyler için telefon destek hatları ve müdahale ekipleri oluşturulmuştur. Birçok meslek örgütü, kendi bünyesinde topluma destek vermek için kendi alanında çalışmalar yapmıştır.

Birçok kişinin cesedine ulaşamayan Kahramanmaraş depreminde, Kıbrıslı gençlerin cenazelerine ulaşılması oldukça önemli bir noktadır. Çünkü yas sürecinin başlayabilmesi için bedenin ortada olması, diğer bir deyişle defnedilmesi gerekir. Ancak beden ortada yoksa, kişinin ölmemiş olma, geri gelebilecek olma ihtimali/düşlemi hep canlı kalır. Beden ortada yoksa acıyı hafifletebilecek hiçbir şey yapılamaz. Kıbrıs'taki 1963-74 yılları arasında hayatını kaybeden birçok kişinin cesedi günümüzde hala aranmaya devam edilmekte ve birçok aile, çok küçük de olsa umutla kayıplarının akıbetini merak etmektedir. Bu nedenle, çocukların

cenazelerinin ülkeye getirilmesi ve defnedilmesi, ülkedeki yas sürecini başlatmıştır.

Travmatik bir kayıp sonrasında yas tutan kişiler için en büyük risklerden birisi de hissedilebilecek en yaygın duygulardan biri suçluluk duygusudur (Stroebe, Schut & Stroebe, 2007). Bu duygu, bireyin kendi kişisel standartlarına uymadığı veya yaşamadığını kabul ettiği, sevilen birinin kaybı sonrası yaşanan pişmanlık veya pişmanlığın duygusal bir tepkisi olarak “Hayatta kalan sendromu” ismiyle tanımlanmaktadır (Li, Stroebe, Chan & Chow, 2017). Toplumsal travma mağduru olan yetişkinler, çocuklarını koruyamadıkları için suçluluk ve utanç duyguları yaşayabilirler. Bu duygu, özellikle kaybedilenin ölüm şeklinin baş edilemeyecek biçimde şiddet içeren bir ölüm olmasıyla daha da pekişmektedir (Avcı, 2023). 6 Şubat depremi sonrasında enkaz bölgesinden gelen haber ve görüntüler nedeniyle birçok kişi suçluluk duygularıyla mücadele etmek zorunda kaldı (Ak, 2023; Öze, 2024). Bu noktada, bir yandan kayıpla ilgili hukuksal mücadeleyi sürdürmek, diğer yandan da bu duyguyla mücadele edebilmek adına atılan en somut adımlardan birisi, “Şampiyon Melekleri Yaşatma Derneği”nin kurulması olmuştur (Kıbrıs Postası, 2023b). Böylelikle en başta çocuklarını kaybeden aileler ve sonrasında toplumun diğer kesimi, bu oluşumun içerisinde yaşanan travmatik deneyimi paylaşmaya, dönüştürmeye ve en önemlisi de yas sürecini birlikte yaşamaya çalışmaktadırlar. Derneğin kurulmasının ardından, sadece Kıbrıslı Türkler’in değil, aynı zamanda Türkiye’deki benzer durumdaki birçok kişinin de takip ettiği “İsias Davası” adalet arayışındaki sembol davalardandır. Aileler, daha fazla travmatize olma pahasına seslerini duyurabilecekleri her platformda çocuklarını nasıl ihmal sonucunda kaybettiklerini anlatmakta ve seslerini duyurmaya çalışmaktadır. Onların bu acılı mücadelesinde toplumun bir arada olması, birçok meslek kuruluşunun davayı takip etmesi ve desteklemesi, yaraların sarılmasında çok önemli bir kolektiflik duygusu yaratmaktadır.

Toplumsal travmanın iyileşmesi “travmatik yaraları sarmak, ilişki kurmak ve yaşamı tekrar inşa etmek” ile mümkün olabilecektir. Dolayısıyla, yaşanan bu acı deneyimin tüm gerçekleri ve tanıkları ile anlatılıyor ve biliniyor olması gerekmektedir. Çünkü travma mağduru her birey, yaşadığı toplumun adaletine ihtiyaç duymaktadır (Zara, 2018). Adalet duygusunun sağlanması ile yaralar sarılacak, yaslar tutulacak ve iyileşme olabilecektir (Volkan, 2000).

6 Şubat depremi, Kıbrıslı Türkler’in ve tüm Türkiye’nin yüreğine derin yaralar açarken, bu melekler, hayatını kaybeden çocukların hatıralarıyla birlikte yaşama tutunmamıza yardımcı oluyorlar. Onlar, enkazdan çıkarılan bedenlerin ötesinde, bizim için birer sembol haline gelmiş durumda: Acının, kaybın, belirsizliğin içinde bir dayanışma, bir araya gelme çağrısı. Şampiyon Melekleri Yaşatma Derneği ile bu acı, yalnızca bir kayıp olarak kalmıyor; aynı zamanda, yaşama karşı bir direnişe, adalet arayışına, birlikte iyileşmeye dönüşüyor. Her bir melek, yaşadığımız travmanın sadece karanlık yanını değil, aynı zamanda karanlıkta kalan kalplerimize dokunan bir ışık huzmesini de simgeliyor. Bu acı, evlat kaybının tarifsizliğini hissettirse de onlara olan sevgimiz ve onların hatırası, bizlere yaşamı yeniden hatırlatıyor. Ve böylece, her geçen gün, bu yaraların sarılması için, onların anılarına saygı duyarak, bir adım daha ileriye gitmiş oluyoruz.

Kaynakça

- Ak, M. (2023). *Ah be çocuk. Koruyamadık sizi...* Kaynak: <https://www.yeniduzen.com/ah-be-cocuk-koruyamadik-sizi-161137h.htm>
- Avcı, M. (2023). Travmatik yas yaşayan ve yaşamayan bireylerde suçluluk: Psikodinamik bakış açısı. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 246–259.
- Haber Kıbrıs. (2023, 14 Şubat). *Depremde hayatını kaybeden KKTC vatandaşı sayısı 49'a yükseldi.* <https://HaberKibris.Com/Depremde-Hayatini-Kaybeden-Kkte-Vatandasi-Sayisi-49a-Yukseldi-1240-2023-02-14.Html>.
- Kıbrıs Postası. (2023a, 7 Şubat). *KKTC'den giden ekiplerin deprem bölgesindeki arama-kurtarma faaliyetleri sürüyor.* https://Www.Kibrispostasi.Com/C35-KIBRIS_HABERLERI/N458822-Kktcden-Giden-Ekiplerin-Deprem-Bolgesindeki-Aramakurtarma-Faaliyetleri-Suruyor
- Kıbrıs Postası. (2023b). Şampiyon *Melekleri Yaşatma Derneği* kuruldu. https://www.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n464228-sampiyon-melekleri-yasatma-dernegi-kuruldu
- KKTC Enformasyon Dairesi. (2023, 8 Şubat). *Cumhurbaşkanlığı Deprem Kriz ve Koordinasyon Komitesi: "Arama kurtarma ile sağlık ekipleri afet bölgesine ulaştı".* <https://Pio.Mfa.Gov.Ct.Tr/Cumhurbaskanligi-Deprem-Kriz-ve-Koordinasyon-Komitesi-Arama-Kurtarma-Ile-Saglik-Ekipleri-Afet-Bolgesine-Ulasti/>.
- Li, J., Stroebe, M., Chan, C. L. W., & Chow, A. Y. M. (2014). Guilt in bereavement: A review and conceptual framework. *Death Studies*, 38(3), 165–171.
- Öze, N. (2024). 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerdeenkaz altında kalan Kıbrıs Türk voleybol takımı haberlerinde doğruluk sorunu: Enformasyon, misenformasyon, dezenformasyon. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1-Deprem Özel Sayısı-), 515–543. <https://doi.org/10.54688/ayd.1385620>
- Öztürk, E., & Derin, G. (2023). Dissoanaliz kuramı açısından savaş psikolojisi ve göç travması: Savaş kökenli kuşaklararası travma geçişi ve kuşaklararası psikopatoloji aktarımı. E. Öztürk (Ed.), *Savaş Psikolojisi içinde Türkiye Klinikleri*, pp. 36–51.
- Stroebe, M., Schut, H., & Stroebe, W. (2007). Health outcomes of bereavement. *The Lancet*, 370(9603), 1960–1973. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(07\)61816-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(07)61816-9)
- Volkan, V. D. (2000). Traumatized societies and psychological care: Expanding the concept of preventive medicine. *Mind and Human Interaction*, 11(177), 194.
- Zara, A. (2018). Collective trauma cycle: The healing role of reconciliation, forgiveness and restorative justice in collective traumas (tur). *Journal of Clinical Psychiatry*, 21(3), 301–311. <https://doi.org/10.5505/kpd>.

Şampiyon Melekleri Yaşatma Derneği'ne bu görsel için teşekkür ederiz.